

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

22 februari 2002

GEDACHTEWISSELING

**over het Eindrapport Naar een vernieuwd Vlaams Ouderenbeleid en
over de Evaluatie Thuiszorgdecreet**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen
uitgebracht door de heer Koen Helsen**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : mevrouw Patricia Ceysens.

Vaste leden :

mevrouw Sonja Becq, mevrouw Trees Merckx-Van Goey,
mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, mevrouw Ingrid van
Kessel ;

mevrouw Patricia Ceysens, mevrouw Claudine De
Schepper, de heren Jacques Devolder, Koen Helsen ;

mevrouw Niki De Gryze, mevrouw Marijke Dillen, de heer
Felix Strackx ;

de heren Guy Swennen, Jan Van Duppen ;

mevrouw Ria Van Den Heuvel ;

de heer Jan Roegiers.

Plaatsvervangers :

mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, mevrouw Veerle
Heeren, de heren Luc Martens, Paul Van Malderen ;

de heren Frans De Cock, André Moreau, Cis Schepens,
N... ;

de heren Wilfried Aers, Julien Librecht, mevrouw Marleen
Van den Eynde ;

de heren Patrick Hostekint, Chokri Mahasinne ;

mevrouw Ann De Martelaer ;

mevrouw Margriet Hermans.

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen	4
I.1. Inclusief beleid	4
I.2. Zorgbeleid	5
I.2.1. De gebruiker	5
I.2.2. De mantelzorg	6
I.2.3. De vrijwilligerszorg	6
I.2.4. Professionele zorg	6
I.2.5. Instrumenten	7
II. Bespreking	7
II.1. Algemeen	7
II.2. Verplichte invoering van seniorenadviesraden op gemeentelijk vlak	9
II.3. Nood aan beleidsafstemming tussen de verschillende Vlaamse bevoegdheidsdomeinen en tussen het Vlaamse en het federale beleid	10

DAMES EN HEREN,

Op 31 januari 2002 vond in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen een gedachtewisseling plaats met mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het Eindrapport Naar een vernieuwd Vlaams Ouderenbeleid en over de Evaluatie Thuiszorgdecreet.

Het Eindrapport Naar een vernieuwd Vlaams Ouderenbeleid werd aan de commissieleden overgezonden. Tijdens de vergadering werd ook een syntheserapport van het eindrapport rondgedeeld.

I. Toelichting door mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen

Mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen stelt dat er gedurende twee jaar zeer hard is gewerkt in nauw overleg tussen het kabinet, de administratie en de sector. Het Eindrapport Naar een vernieuwd Vlaams Ouderenbeleid bevat de aanbevelingen van de zeven werkgroepen die werden opgericht ter voorbereiding van een vernieuwd ouderenbeleid. De minister wil deze aanbevelingen vandaag reeds aan deze commissie voorstellen, niettegenstaande het Eindrapport maar op 1 februari 2002 officieel aan haar wordt overhandigd door een delegatie van de zeven werkgroepen.

De aanbevelingen van de werkgroepen kunnen op twee sporen worden geplaatst. Een eerste spoor is dat van een inclusief beleid, het tweede spoor is dat van een zorgbeleid.

I.1. Inclusief beleid

Een eerste reeks aanbevelingen van de werkgroepen benadrukken de noodzaak aan een inclusief ouderenbeleid in Vlaanderen. De keuze voor een inclusief ouderenbeleid is vanzelfsprekend. Een van de uitgangspunten voor het vernieuwd Vlaams ouderenbeleid is immers diversiteit. Dit betekent dat men niet alleen aandacht wil besteden aan zorgbehoevende ouderen, maar ook aan niet zorgbehoevende ouderen. Bedoeling is een globaal ouderenbeleid te voeren ten aanzien van alle ouderen. Voorts dient elke oudere persoon in zijn volle competentie te worden erkend.

De minister overloopt de aanbevelingen.

- In een aantal aanbevelingen worden afzonderlijke informatiepunten voor ouderen gevraagd. De minister stelt evenwel dat zij hier geen voorstander van is. In het regeerakkoord van de Vlaamse regering en in latere beslissingen van de regering wordt immers uitdrukkelijk geopteerd om geen categoriaal beleid ten aanzien van ouderen te voeren. De weg die men moet bewandelen is dat van het sociaal huis. Elke gemeente en OCMW moeten gezamenlijk een éénloketinformatiepunt hebben waar de burgers alle informatie kunnen vinden over de gemeentelijke dienstverlening. De minister stelt dat ze wel bijzondere aandacht zal besteden aan de toegankelijkheid van het sociaal huis voor ouderen, laaggeschoolden, enz.
- Er komt een mediacampagne rond positieve beeldvorming ten aanzien van ouderen. Deze campagne moet een tegengewicht vormen voor het succes van de zorgverzekering. Door de zorgverzekering is immers opnieuw het beeld ontstaan dat oud worden gepaard gaat met tal van problemen en zorgbehoevendheid.
- Er was een vraag om in een 'opleiding tot het pensioen' te voorzien. De minister wil binnen de context van de Vlaamse aanmoedigingspremies in het kader van het tijdskrediet voor 50-plussers aandacht besteden aan een soepele overgang van het beroepsleven naar de pensionering. Het is de bedoeling om te komen tot een gefaseerde uitstap uit het beroepsleven en een gefaseerde instap in het niet meer beroepsactieve leven. Programma's ter voorbereiding op het pensioen moeten gedeeltelijk worden geënt op de eindeloopbaansystemen en worden aangevuld met vrijwilligerswerk.
- Een aantal aanbevelingen gingen over het welvaartvast maken van pensioenen en andere sociale vergoedingen. De minister belooft deze aanbevelingen met veel overtuiging door te geven aan de federale regering.
- Ouderen moeten nog steeds actief kunnen deelnemen aan de samenleving, en er moet rekening worden gehouden met hun competentie. Deze competentie wordt echter vaak bedreigd door een geringe mobiliteit. De minister deelt mee dat minister Stevaert binnen het decreet basismobiliteit voorziet in een aantal maatregelen om de basismobiliteit ook voor ouderen en min-

der mobiele mensen te garanderen. Er zullen convenanten met de provinciebesturen worden afgesloten om het aangepast vervoer voor gehandicapten binnen het bereik van zorgbehovende ouderen te brengen.

- Naar aanleiding van het seniorenparlement van vorig jaar wordt een overlegplatform Ouderen in de digitale samenleving opgericht dat de toegankelijkheid van ICT voor ouderen zal garanderen en nieuwe toepassingen moet uitwerken die de kwaliteit van leven van zorgbehovenden verhogen.
- Aan minister Bert Anciaux zal worden voorgesteld om een beleidsplan Sportbeoefening door ouderen uit te stippelen. Voor valide ouderen moeten de uren voor sportbeoefening immers niet noodzakelijk samenvallen met de vrijetijdsuren van werkende mensen. Een aangepast beleidsplan vanuit de invalshoek van de ouderen is aangewezen.
- Er is ook een uitdrukkelijke vraag naar actieve deelname van ouderen aan de politieke besluitvorming en naar het stimuleren van hun beleidsparticipatie. In tegenstelling tot het regeerakkoord dat pleit voor de afschaffing van categoriale adviesraden wil de minister de oprichting van gemeentelijke categoriale ouderenadviesraden stimuleren en een Vlaamse categoriale ouderenparticipatieraad oprichten. Reden is dat alle verenigingen die met ouderen werken hier unaniem vragende partij voor zijn. Bovendien kan categoriaal werken de positie van ouderen in de samenleving versterken.
- De provinciale steunpunten voor toegankelijkheid zullen de opdracht krijgen om laagdrempelige adviesnetwerken te creëren rond woningaanpassing en levensloopbestendig bouwen.

De minister kondigt aan dat ze aan de Vlaamse regering een ontwerp van decreet inclusief ouderenbeleid zal voorleggen waarin de Vlaamse regering zich verbindt om in dialoog met de doelgroep een ouderenbeleidsplan op te stellen, uit te voeren en te evalueren.

I.2. Zorgbeleid

De minister kondigt aan dat ze in het najaar van 2002 tevens een ontwerp van zorgdecreet bij het Vlaams Parlement zal indienen. Dit ontwerp van zorgdecreet, dat samen met het ontwerp van decreet op de eerste lijn wordt ontwikkeld, vertrekt van de zelfzorg van de gebruiker. De professionele

zorg wordt slechts ingeschakeld wanneer mantel- en vrijwilligerszorg niet meer volstaan.

De minister licht een aantal belangrijke uitgangspunten voor het ontwerp van zorgdecreet toe.

I.2.1. De gebruiker

De gebruiker kiest en aanvaardt de hulp- en dienstverlening. Hij bepaalt zelf zijn zorgtraject en kan zorgbemiddeling en trajectbegeleiding vragen.

Er worden experimenten opgezet rond omgaan met persoonsgebonden budgetten. De minister stelt dat uit de adviezen van de koepels blijkt dat er evenwel een grote angst voor het werken met persoonsgebonden budgetten bestaat.

Een haalbare participatie van gebruiker en mantelzorger aan het beheer en de dagelijkse werking van de voorzieningen wordt vooropgesteld. De minister stelt dat het kwaliteitsdecreet, ervaringen binnen de gehandicaptensector en goede praktijkvoorbeelden in de ouderenvoorzieningen haar hiervoor doen kiezen. Volgens de minister twijfelen de voorzieningen wel aan de noodzaak en het nut hiervan.

Voorzieningen die ook een aanbod willen hebben voor personen jonger dan zestig jaar moeten hiervoor de ruimte krijgen, mits bewijs van deskundigheid. De minister stelt dat het de bedoeling is om het beleid op termijn te harmoniseren via één zorgdecreet voor alle personen met een verminderd zelfzorgvermogen in Vlaanderen, dus zowel voor jonge mensen als voor oude mensen. Momenteel is er in de regelgeving van het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH) sprake van een enorme leeftijdsdiscriminatie. Samenwerking tussen residentiële woon- en zorgcentra voor ouderen en voorzieningen in de gehandicaptensector moet mogelijk worden gemaakt, bijvoorbeeld voor opvang in de nabijheid van personen met een niet aangeboren hersenletsel. Deze aanbeveling zal in een kaderdecreet worden opgenomen, en vervolgens stapsgewijs in uitvoeringsbesluiten worden uitgewerkt. Deze aanbeveling zal dus niet van bij de inwerkingtreding van het zorgdecreet worden toegepast.

Voorzieningen moeten kunnen aantonen dat zij een management van diversiteit voeren, bijvoorbeeld ten aanzien van etnisch culturele minderheden. De minister verwijst terzake naar de vraag om uitleg die mevrouw Ria Van Den Heuvel vandaag in deze commissie stelde over het toekomstige ouderenbeleid en de multiculturaliteit van de samenleving (*Hand. VI. Parl. 2001-2002, nr. C111-Wel14*).

I.2.2. De mantelzorg

De sociaal-emotionele ondersteuning van de mantelzorger moet een permanent aandachtspunt van elke professionele hulpverlener zijn. Zorgbemiddeling en trajectbegeleiding moeten de draagkracht van de mantelzorger beter bewaken en ondersteunen.

Om de mantelzorg te ontlasten moet een meer flexibele respijtzorg worden uitgebouwd, met name dag-, nacht- en crisisopvang, betere toegankelijke centra voor kortverblijf, assistentie in de thuiszorg (oppas).

De verenigingen voor gebruikers en mantelzorgers moeten hun werking beter op elkaar afstemmen.

I.2.3. De vrijwilligerszorg

In de federale Kamer van Volksvertegenwoordigers wordt momenteel een wetsvoorstel besproken waarin de rechten van de vrijwilliger worden geregeld. In het voorstel wordt de onkostenvergoeding tot 2000 euro per jaar niet meer belast en komt het vervangingsinkomen niet meer in het gedrang. Dit past ook binnen de afbouw van de beroepsloopbaan en de uitbouw van een vrijwilligersloopbaan.

Elke voorziening zal moeten aantonen dat zij een vrijwilligersbeleid voert. De voorzieningen zullen hierbij begeleid worden door de provinciale steunpunten voor vrijwilligerswerk. Naar aanleiding van het internationaal jaar van de vrijwilliger werden de provinciale steunpunten vorig jaar financieel versterkt. Deze financiële ondersteuning wordt dit jaar voortgezet, omdat er in het kader van het kerntakendebat een taak voor de provincies is weggelegd op het vlak van de ondersteuning van het vrijwilligerswerk.

I.2.4. Professionele zorg

Er worden gezondheids- en welzijnsregio's afgebakend waarbinnen erkende voorzieningen kunnen deelnemen aan de zorgafstemming, het lokale en het regionale planningsoverleg. De minister stelt dat dit zal worden opgenomen in een afzonderlijk ontwerp van decreet op de eerste lijn. De uitgangspunten van dit toekomstige ontwerp van decreet werden reeds in deze commissie toegelicht naar aanleiding van de bespreking van het protocol van 25 juli 2001 gesloten tussen de federale regering en de overheden bedoeld in de artikelen 128, 130 en 135 van de Grondwet met betrekking tot de eerste-lijnsgezondheidszorg (*Parl. St.* VI. Parl. 2001-2002, nr. 1011/1).

- Elk rusthuis krijgt de nodige tijd om uit te groeien tot een volwaardig woon- en zorgcentrum dat in overleg met thuiszorgvoorzieningen hulp- en dienstverlening aanbiedt aan zorgbehoevenden die binnen hun aandachtzone wonen.
- De vraag kan worden gesteld of de Vlaamse overheid de financiering van de residentiële ouderenvoorzieningen niet moet herbekijken.
- Er moeten voorwaarden worden gecreëerd om de woonkwaliteit in woon- en zorgcentra op een creatieve manier te verbeteren. De verschillende werkgroepen hebben terzake heel wat voorstellen geformuleerd.
- Residentiële voorzieningen moeten een transparant all-in prijzenbeleid voeren. Er moet orde komen in de chaos van prijzen die door rusthuizen en woon- en zorgcentra worden gevraagd. Zo is de prijs van de kapper soms inbegrepen, en soms niet.
- Alle voorzieningen die op een rechtstreekse of onrechtstreekse manier via persoonsgebonden budgetten kunnen genieten van overheidssubsidiëring, dienen erkend te zijn of een door de overheid afgeleverd kwaliteitscertificaat te hebben.
- Lokale dienstencentra zullen in nauwe samenwerking met het sociaal huis hun informatie- en doorverwijsfunctie opnemen. Zij blijven in samenwerking met de bestaande organisaties recreatieve en vormende activiteiten aanbieden, en versterken het sociaal netwerk door de organisatie van buurthulp. Daarnaast voeren zij een aantal optionele opdrachten uit. Lokale dienstencentra kunnen, mits gunstig advies van het lokaal bestuur, ook door een VZW worden opgericht.
- De regionale dienstencentra worden als gevolg van de evaluatie van het thuiszorgdecreet afgeschaft. Ze worden vervangen door regionale coördinatie die in het ontwerp van decreet op de eerste lijn zal worden omschreven.
- De expertisecentra voor dementie krijgen een permanente ondersteunende functie.
- Met het oog op het garanderen van een minimaal kwaliteitsniveau zal er kordater worden opgetreden ten aanzien van voorzieningen die de erkenningsnormen niet naleven. Er zullen procedures worden uitgewerkt om de voorzie-

ningen in een strikter schema te dwingen, en hen desnoods tot sluiten te dwingen.

1.2.5. Instrumenten

De toewijzing van een gesubsidieerde hulp- en dienstverlening van meer dan drie maanden (langdurig verminderd zelfzorgvermogen) is verbonden met een indicatiestelling. Deze indicatiestelling, die wordt uitgevoerd door de voorziening die de gebruiker aanduidt, geeft aan of een zorgplan al dan niet is aangewezen. De indicatiestelling kan op het niveau van de SEL's (samenwerkingsinitiatieven eerstelijnsgezondheidszorg) worden getoetst en door de overheid worden gecontroleerd. Het nieuwe ontwerp van zorgdecreet wordt een kaderdecreet dat de beleidssporen voor de komende tien tot vijftien jaar zal trekken. Een aantal prioritaire elementen zoals de nieuwe gebruikersbijdrage in de gezinszorg, de duur van de voorafgaande vergunningen en de omgang met probleemvoorzieningen zullen via uitvoeringsbesluiten op zeer korte termijn worden uitgewerkt. Indien er uitvoeringsbesluiten komen, zal het dan ook eerst rond deze drie punten zijn. Voor de realisatie van echt vernieuwende concepten zoals het persoonsgebonden budget, de participatie van gebruikers en mantelzorgers aan het beleid van de voorziening en het woon- en zorgcentrum wordt een groeipad van een aantal jaren voorzien.

Het is ook de bedoeling het inclusief ouderenbeleid decretaal te verankeren. Totnogtoe zijn er immers enkel vrijblijvende beleidsplannen. Het ontwerp van decreet inclusief ouderenbeleid komt er los van het ontwerp van zorgdecreet. Het is immers niet zo dat men zorg nodig heeft omdat men oud is.

De minister stelt dat ze de komende weken aan de administratie de opdracht zal geven om de nieuwe regelgeving uit te schrijven. Over dit werk zal opnieuw in nauwe dialoog met de sector worden overlegd.

II. Bespreking

II. 1. Algemeen

Mevrouw Ria Van Den Heuvel vraagt wat het statuut is van Hoofdstuk I 'De krachtlijnen van een vernieuwd Vlaams ouderenbeleid' in het document 'Naar een vernieuwd Vlaams ouderenbeleid' dat net werd rondgedeeld. Gaat het om de krachtlijnen die de minister zelf voorstelt? De minister antwoordt dat de sector na een jaar werken een rapport aan haar heeft overhandigd. Dat rapport was echter dermate ruim, dat de minister zelf een aan-

tal krachtlijnen voor een vernieuwd Vlaams ouderenbeleid en een aantal beleidsintenties, zoals het belang van de lokale dienstencentra, heeft geformuleerd. Vervolgens zijn zeven werkgroepen opgericht die rond deze krachtlijnen en beleidsintenties hebben gewerkt. De werkgroepen hebben een aantal beleidsadviezen voor de stuurgroep Ouderenbeleid geformuleerd. Daarin zijn ondermeer de evaluatie van het thuiszorgdecreet en de samenvatting van de reacties van de voornaamste koepels opgenomen. Het document bevat de krachtlijnen van een vernieuwd Vlaams ouderenbeleid, een overzicht van de beleidsadviezen van de stuurgroep Ouderenbeleid, de evaluatie van het thuiszorgdecreet, en een samenvatting van de reacties van de voornaamste koepels. De beleidsopties maken nog geen deel uit van het document. De minister stelt dat zij de beleidsopties vandaag nog maar enkel mondeling kan toelichten. Officieel zal de minister haar beleidsopties pas morgen voorstellen, wanneer de stuurgroep haar eindrapport officieel aan de minister overhandigt.

De heer Guy Swennen stelt dat de minister het als een nieuw accent voorstelt om niet uitsluitend meer aandacht te hebben voor zorgbehoevende senioren, maar ook voor valide senioren, en rekening te houden met de diversiteit die men onder de senioren vaststelt. De spreker wijst erop dat deze piste helemaal niet zo nieuw is. In de jaren '85, '86 was hij gedeputeerde van seniorenbeleid in Limburg. Toen reeds werd de actie senior-plus georganiseerd. Bedoeling was om er met allerlei acties op te wijzen dat een seniorenbeleid, naast het bieden van zorg aan zorgbehoevenden, meer is dan 'vlaai-namiddagen'. De spreker is blij dat deze beweging nu ook op het niveau van de Vlaamse overheid vorm krijgt.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen vraagt vanaf welke leeftijd men in Bilzen senior is. De heer Guy Swennen antwoordt dat hij zich, wanneer hij groepen informeert over de zorgverzekering, meestal richt tot personen vanaf zestig jaar. Er bestaat evenwel geen algemeen criterium. Er zijn in Bilzen seniorenclubs waar men vanaf vijftig, of vijfenvijftig jaar mag aansluiten. Meestal wordt met de leeftijdsgrens van zestig jaar gewerkt.

Mevrouw Sonja Becq verwijst naar het voorstel van decreet houdende een zorgdecreet dat recent door haarzelf, de heer Luc Martens, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heer Johan De Roo en mevrouw Ingrid van Kessel werd ingediend (*Parl. St. VI. Parl. 2001-2002, Nr. 1028/1*). De spreker stelt dat dat voorstel van decreet een aantal principes bevat die gelijklopend zijn met de principes die vandaag door de minister zijn toegelicht.

Mevrouw Sonja Becq stelt dat het voor haar niet helemaal duidelijk is welke beleidsinitiatieven uit het Eindrapport zullen voortvloeien, of ermee verband houden. Er is sprake van een ontwerp van zorgdecreet en van een ontwerp van decreet op de eerste lijn. Overweegt de minister nog andere decretale initiatieven? Tegen wanneer mag men deze initiatieven verwachten?

De minister verduidelijkt dat er drie ontwerpen van decreet op komst zijn: een ontwerp van decreet op de eerste lijn, een ontwerp van decreet inclusief ouderenbeleid en een ontwerp van zorgdecreet. De krachtlijnen van het ontwerp van decreet op de eerste lijn werden reeds in deze commissie besproken. Dit ontwerp is het verst gevorderd, en zal wellicht het eerst in het Vlaams Parlement worden besproken. De krachtlijnen voor het ontwerp van inclusief ouderenbeleid werden daarnet toegelicht. Het ontwerp van zorgdecreet zal verschillende hoofdstukken bevatten, ondermeer over zelfzorg, mantelzorg, residentiële zorg. In dit ontwerp van decreet zullen de thuiszorg en de residentiële zorg worden geïntegreerd.

Mevrouw Sonja Becq vraagt of ze het goed begrepen heeft dat het ontwerp van zorgdecreet samen met het ontwerp van decreet op de eerste lijn zal worden besproken. Dat zou positief zijn. Dan zou immers een echte integratie van welzijn en gezondheid tot stand kunnen komen. De spreker betreurt dat de minister voor het ontwerp van decreet op de eerste lijn vooral uitgaat van het medische model, en minder van het welzijnsmodel. De minister antwoordt dat het ontwerp van decreet op de eerste lijn helemaal niet zal uitgaan van het medische model. Men heeft dit juist willen vermijden door van de federale overheid te verkrijgen dat de regio's op Vlaams niveau kunnen worden omschreven. De minister stelt dat het Vlaams Parlement steeds heeft gevraagd om gezondheid en welzijn te integreren. Uit het protocol van 25 juli 2001 vloeit een engagement voort van de federale overheid om de samenwerking op de eerste lijn te financieren. In het kader hiervan zullen in het ontwerp van decreet op de eerste lijn de SEL's worden opgericht. Aan de SEL's neemt de thuiszorg deel zowel vanuit medische als welzijns invalshoek. De samenwerking op de eerste lijn zal in het ontwerp van decreet op de eerste lijn worden geregeld. Al wat met de voorzieningen te maken heeft, zal daarentegen in het ontwerp van zorgdecreet worden geregeld. Het ontwerp van decreet op de eerste lijn zal eerder in het Vlaams Parlement worden besproken dan het ontwerp van zorgdecreet. Het is belangrijk dat het ontwerp van decreet op de eerste lijn snel wordt goedgekeurd, want zolang het decreet er

niet is, kunnen de federale subsidies niet door Vlaanderen worden aangewend.

Mevrouw Patricia Ceysens vraagt of het zo is dat de thuiszorg in het ontwerp van decreet op de eerste lijn zal worden geregeld. De minister antwoordt dat de samenwerking op de eerste lijn in het decreet op de eerste lijn zal worden geregeld, maar dat het aspect met betrekking tot de diensten, de financiering van dagcentra, enzovoort deel zal uitmaken van het ontwerp van zorgdecreet.

Mevrouw Patricia Ceysens vraagt of er in het kader van het Beter bestuurlijk beleid een afzonderlijke EVA (extern verzelfstandigd agentschap) of IVA (intern verzelfstandigd agentschap) zal komen voor het ouderenbeleid, naar het voorbeeld van Kind en Gezin en het VFSIPH (Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap). De spreker stelt dat Kind en Gezin en het VFSIPH hun domein zeer sterk promoten, waardoor er in Vlaanderen heel wat gebeurt voor de betrokken doelgroepen. Wanneer een zelfstandige instelling ontbreekt, en de administratie het beleid voert, is het veel moeilijker om een homogeen beleid te voeren. Een dergelijk verzelfstandigd agentschap kan een grote dynamiek teweeg brengen voor het ouderenbeleid. De spreker vermoedt dat er voor het ouderenbeleid nog geen eigen instelling is omdat een deel van de middelen voor het ouderenbeleid federale middelen zijn. De minister antwoordt dat er in het kader van het Beter bestuurlijk beleid inderdaad een EVA of IVA wordt voorzien voor de ouderenzorg. Dit is trouwens ook het geval voor de integrale jeugdhulpverlening. Het is juist dat de financiering van de ouderenzorg gedeeltelijk door het federale niveau wordt bepaald. Als men de financiering op Vlaams niveau van de thuiszorg bekijkt, komt men al snel aan bedragen die vergelijkbaar zijn met die van Kind en Gezin.

De heer André Moreau stelt daarnet tijdens de vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq over de kalender lokale dienstencentra en het uit te tekenen ouderenbeleid te hebben vernomen dat een lokaal dienstencentrum zowel door de gemeente als door het OCMW kan worden opgericht (*Hand. VI. Parl. 2001-2002, nr. C111-Wel14*). De ouderenraden vallen onder de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur. De zorgverzekering is een opdracht voor het OCMW. Dit toont duidelijk aan dat zowel de schepen voor Sociale Zaken als het OCMW op lokaal vlak bevoegd zijn voor het ouderenbeleid. Terecht wordt steeds gesproken over het eenloketsysteem, maar dit moet ook worden gerealiseerd. Het is niet goed dat het sociaal beleid op lokaal vlak in handen is van zowel het gemeente-

bestuur als het OCMW. In sommige gemeenten wordt zelfs een echte concurrentiestrijd gevoerd tussen de gemeente en het OCMW. Welke houding neemt de minister terzake in gesprekken met het federale niveau aan ? Wat zal een goed en efficiënt bestuur in de toekomst inhouden ? De minister antwoordt dat deze problematiek verband houdt met de discussie over het sociaal huis. Mocht men ervoor opteren dat zowel de schepen voor Sociale Zaken als het OCMW hun bevoegdheden bewaren, dan moet het voor de burger mogelijk worden om via één loket toegang te hebben tot zowel de dienstverlening door het gemeentebestuur als tot de dienstverlening door het OCMW. De minister beseft wel dat veel zal afhangen van de wijze waarop de samenwerking tussen gemeente en OCMW verloopt. Sommige partijen hebben op congressen gepleit voor de afschaffing van de OCMW's. Persoonlijk stelt de minister er voorstander van te zijn dat de schepen van Sociale Zaken ook voorzitter is van het OCMW. De minister vermoedt evenwel dat er hiervoor geen parlementaire meerderheid is. De heer André Moreau repliceert dat er tegenwoordig geen sprake meer is van het afschaffen van de OCMW's. De OCMW's moeten juist de functie van sociaal huis vervullen.

II.2. Verplichte invoering van seniorenadviesraden op gemeentelijk vlak

De heer Guy Swennen stelt dat in Vlaanderen ongeveer twee op drie gemeenten een seniorenraad hebben. In Limburg zijn er dat zelfs acht tot negen op tien. Als schepen van seniorenbeleid is de spreker reeds enkele malen aanwezig geweest op de plaatselijke seniorenraad. Een aantal vertegenwoordigers van de Bilzense seniorenraad die hebben deelgenomen aan een provinciale bijeenkomst waar een voorstel tot verplichte invoering van seniorenadviesraden op plaatselijk niveau werd getoetst, stelden geen echte voorstander te zijn van een dergelijk voorstel. De spreker stelt dat hij persoonlijk niet gekant is tegen een decretaal initiatief om de oprichting van een seniorenadviesraad verplicht te stellen voor gemeenten. In het verleden heeft hij daartoe zelfs een voorstel van decreet mee ondertekend, dat aanvankelijk werd ingediend door de heer Leo Peeters, en later werd overgenomen door de heer Fred Dielens. Dit voorstel werd echter nooit behandeld omdat lobby's van burgemeesters uit de verschillende partijen gekant waren tegen de verplichte invoering van seniorenadviesraden. Zij vrezen dat dergelijke raden hen hinderen bij het voeren van hun beleid. De spreker wijst erop dat er wel een gevaar is verbonden aan de verplichte invoering van seniorenadviesraden.

Voor gemeenten zou dit wel eens een alibi kunnen vormen om verder geen aandacht meer te moeten besteden aan de participatie van ouderen in alle segmenten van het maatschappelijk leven, terwijl het juist de bedoeling is om een integraal en inclusief ouderenbeleid te voeren.

De minister antwoordt dat ze de visie van de heer Guy Swennen zeer goed begrijpt. Ze stelt dat ze de voorbije twee jaar heeft getracht om de sector ervan te overtuigen niet voor een verplichte invoering van seniorenadviesraden te kiezen. De ouderenverenigingen vragen in hun adviezen evenwel unaniem dat er een verplichting komt. Persoonlijk is de minister er helemaal niet van overtuigd dat er in elke gemeente een dynamiek zal ontstaan door de verplichte oprichting van een seniorenadviesraad. De minister verduidelijkt dat het voorstel van decreet houdende de stimulering van een planmatig lokaal ouderenbeleid, de beleidsparticipatie van ouderen en de oprichting van een Vlaamse Ouderenraad wel geen verplichting inhoudt, maar wel het stimuleren van de oprichting van seniorenadviesraden.

De heer Guy Swennen vraagt met welke ouderenverenigingen de minister contact heeft gehad. De minister antwoordt dat zij contact heeft gehad met het OOK (Ouderenoverlegkomitee), waarin de verschillende ouderenverenigingen vertegenwoordigd zijn. De heer Guy Swennen antwoordt dat dit kan verklaren waarom de door de minister gecontacteerde ouderen voorstander zijn van een verplichte invoering van seniorenadviesraden. De minister heeft immers net die ouderen gecontacteerd die deel uitmaken van gestructureerde systemen, en niet zozeer de niet georganiseerde ouderen.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel wijst erop dat er in het voorstel van decreet houdende de stimulering van een planmatig lokaal ouderenbeleid, de beleidsparticipatie van ouderen en de oprichting van een Vlaamse Ouderenraad geen sprake is van een verplichting. Dat is trouwens het grootste minpunt van het voorstel. De spreker stelt dat de kern van het verhaal de participatie van de senior aan alle beleidsdomeinen is. Deze participatie is ontzettend belangrijk. In tal van gemeenten werden reeds seniorenraden en ouderenadviesraden opgericht, vooral in de provincies Limburg en Antwerpen. Uit een onderzoek van de provincie Antwerpen blijkt evenwel dat heel wat seniorenraden en ouderenadviesraden zich vooral bezighouden met culturele activiteiten, en soms zelfs evolueren tot een nieuwe vereniging. Hun inbreng in het lokale seniorenbeleid zou zeer gering zijn. Het voorstel van decreet

strekt er juist toe de senioren sterker bij het beleidsadviserend werk te betrekken.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen stelt dat de meningen binnen de CD&V-fractie uiteenlopend zijn, maar dat zij er persoonlijk geen voorstander van is om gemeenten decretaal te verplichten om een seniorenadviesraad op te richten. De spreker verkiest dat seniorenraden spontaan totstandkomen.

Mevrouw Sonja Becq denkt dat een categoriaal ouderenbeleid noodzakelijk is om van de andere beleidsdomeinen meer aandacht te krijgen voor de ouderen. Ouderen zijn volgens de spreker vragen- de partij voor categoriale ouderenadviesraden omdat ze zich in groep sterker voelen. Ze willen vanuit deze samenhangigheid gezamenlijk standpunten en visies uitwerken ten aanzien van de andere raden, zoals de cultuurraad, liever dan zelf in deze raden vertegenwoordigd te zijn. Via categoriale raden kunnen ouderen worden versterkt ten aanzien van de andere domeinen van het maatschappelijk leven waar zij gebruiker zijn. Het is aan het beleid om te toetsen of de verschillende doelgroepen, waaronder ouderen, kinderen, allochtonen, voldoende mogelijkheden en kansen krijgen in de verschillende beleidsdomeinen.

Mevrouw Patricia Ceysens stelt namens de VLD-fractie geen voorstander te zijn van een verplichte invoering van ouderenadviesraden. De spreker vindt een verplichting te star. Bovendien vermoedt de spreker dat een verplichting niet tot veel winst zal leiden. De ouderenadviesraden die vandaag reeds spontaan ontstaan, krijgen immers voldoende kansen van het lokale bestuur om een inbreng in het beleid te hebben.

II.3. Nood aan beleidsafstemming tussen de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen en tussen het Vlaamse en het federale beleid

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen stelt dat er in het kader van het vernieuwd ouderenbeleid nood is aan een betere beleidsafstemming, zowel tussen de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen, als tussen het Vlaamse en het federale beleid. In de welzijns- en gezondheidssector wordt met allerhande welzijns- en gezondheidsregio's gewerkt. Deze dienen beter op elkaar te worden afgestemd. Daarnaast is er ook een afstemming nodig tussen de welzijns- en gezondheidsregio's enerzijds, en de regio's die in andere bevoegdheidsdomeinen worden gehanteerd anderzijds. Zo gebruikt men voor het cultuurbeleid cultuurregio's, die gedeeltelijk geba-

seerd zijn op het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Ook voor mobiliteit wordt gewerkt met regio's.

Volgens de spreker is er ook nood aan een betere afstemming tussen het Vlaamse en het federale beleid. Hieraan zou meer aandacht moeten worden besteed in het ontwerp van decreet. De spreker stelt dat het ouderenbeleid zowel voor de cliënt als voor de Vlaamse overheid betaalbaar moet zijn. Vlaanderen heeft de prijzen echter niet volledig zelf in handen, en is gedeeltelijk afhankelijk van het federale niveau. De spreker vraagt dat er tijdig wordt overlegd, zodat Vlaanderen een eigen en efficiënt beleid kan voeren. De minister antwoordt dat Vlaanderen vorig jaar na de afronding van het eerste rapport heeft gevraagd om in het kader van de interministeriële conferentie met de ministers van gezondheid en sociale zaken een aparte werkgroep rond ouderenbeleid op te richten. Dit is ook gebeurd. Minister Frank Vandenbroucke heeft zijn visie over een geïntegreerd ouderenbeleid neergeschreven. Er ontstaat ook een consensus over een andere financieringsvorm voor de ouderenzorg. Qua uitgangspunten zitten Vlaanderen en het federale niveau op dezelfde lijn. Het zal wel niet zo gemakkelijk zal zijn om dit concreet in teksten uit te werken.

Ook mevrouw Sonja Becq wijst op het belang van de betaalbaarheid van het ouderenbeleid. De spreker treedt mevrouw Riet Van Cleuvenbergen bij dat het belangrijk is dat het federale en het Vlaamse beleid op elkaar worden afgestemd. Daarnaast stelt de spreker, mede in het kader van de zorgverzekering, dat Vlaanderen de prijzen voor een aantal zaken volledig autonoom kan bepalen, los van het federale niveau. Momenteel zijn de prijzen voor de gezins- en bejaardenhulp inkomensgebonden. De spreker vindt dat er eens een debat zou moeten worden gevoerd over de prijssetting, en in het bijzonder over de vraag of men in de toekomst aan het principe van de inkomensgebondenheid wil vasthouden. De spreker pleit er ook voor dat elke initiatiefnemer dezelfde prijzen hanteert voor dezelfde dienstverlening. Voorts stelt de spreker gewonnen te zijn voor de all-in prijs voor rusthuizen die de minister voorstelt. De spreker vindt dat een all-in prijs ook zou moeten worden overwogen voor de thuiszorg. Het is immers belangrijk dat de gebruiker duidelijk weet wat welke dienst in de thuiszorg kost. De spreker vervolgt dat de gebruiker zijn zorgkeuze niet volledig mag laten determineren door het onderscheid residentieel versus niet residentieel zorg. Men zou tot een all-in prijs voor dienstverlening in de thuiszorg moeten komen,

zodat de cliënt weet hoeveel hij moet betalen als hij een beroep moet doen op dienst x, y en z. Deze totale som hoeft niet hoger te liggen dan een rust-huis of omgekeerd.

De verslaggever,

Koen HELSEN

De voorzitter,

Patricia CEYSENS
